

як достатньо високий, що мало б неодмінно позначатися на його легітимності, наряду з низьким рівнем поінформованості, МОН вважає основною причиною відсутності зацікавленості більшості громадян освітньою реформою. Таким чином, як самі працівники освіти (в тому числі і діячі науки), так і їхня діяльність залишаються поза увагою більшості. Як наслідок – падіння рівня відповідальності науковців за етику поведінки та результати діяльності.

Отже, оскільки «Рівень розвитку науки і техніки є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту громадян, їх духовного і інтелектуального зростання» [5, с. 1] що зазначено в законодавстві України; легітимізація професійної етики науковця, як суб'єкта наукової діяльності через довіру позначається на ступені добробуту громадян і визначає рівень прогресу, розвитку і становлення суспільства в цілому. Тому, популяризація позитивного іміджу науковця, підвищення рівня легітимності його професійної етики повинно стояти в ряду пріоритетних завдань сучасної Української Держави. Тим більше що під час війни, коли Держава потребує зміцнення та підтримки, а наслідки недовіри вимірюються людськими життями, опора як ніколи, має робитись на виважені і вивірені результати наукових досліджень що мають високий ступень легітимності у суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Етичний кодекс ученого України. Бюлетень ВАК України, № 11, 2011. – 4 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ierop.org.ua/uk/rules/codex.html>
2. Комунікаційна стратегія МОН 2017–2020. Рішення колегії МОН 2017, № 4/1–15. – 150 с.
3. Лозова В. І. Етика науковця / В.І. Лозова // Педагогіка та психологія. – 2011. – Вип. 40 (2). С. 47–51.
4. Мовчан В. С. Етика. Навч. посібник. – К.: Знання, 2007. – 483 с.
5. Про науку і науково-технічну діяльність. ЗУ ВВР, 2016, № 3, ст. 25. – 5 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/848-19>
6. Реформа науки в Україні: «дворовий футбол чи гра за гамбургським рахунком». Український інститут майбутнього, 2017 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uifuture.org/uk/post/reforma-nauki-v-ukraini_281

Кобзєва І.О.

докторант,

Харківський національний педагогічний університет

імені Г.С. Сковороди

ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ ЗАРОДЖЕННЯ ВСЕБІЧНОГО І ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ

Всебічний і гармонійний розвиток особистості кожної людини це умова стабільного розвитку країни. В різних сучасних умовах всебічно гармонійно розвинена людина завжди цінується в цивілізованому суспільстві та має попит в житті. Характерні зміни які відбуваються у будь-яких системах, явищах вимагають від людини якостей, що дозволяють до будь-яких змін підходити більш результативно. Для того, щоб вижити в ситуації постійних змін, щоб відповідно на них реагувати, людина постійно повинна інтенсифікувати свої ресурси.

Актуальність проблем сьогодення іноді напряду пов'язане з історичним минулим. Без досвіду минулого ми не в змозі розпізнати що буде сприятливе для суспільства в майбутньому.

Ідея всебічного і гармонійного розвитку особистості як мета виховання вперше зародилася ще у мудреців Древньої Греції, але не відразу. Наведемо деякі історичні факти передумови зародження ідеї. І почнемо з Гомерівських темних століть (XI-IX ст. до н.е.), тому що саме в ці часи Греція була відкинута далеко назад. Цьому періоду притаманний занепад культури, через те, що в XI ст. до н.е. Греції було завдано нищівного удару з боку войовничих і жорстоких грецьких (дорійських) племен. Згодом економічний та соціально-культурний підйом, докорінне оновлення технічної бази, що знайшло своє вираження перш за все в розповсюдженні та популяризації заліза для посилення військової могутності та розвитку життєздатного господарства, формування полісів (з повним набором прав і обов'язків для громадян), грошовий обіг та інш. сприяли виникненню всіх основних форм античної культури. Вплив саме полісної культури дав поштовх народженню особистості, тому що полісна демократія захищала права і свободу кожної людини. І руйнування притаманної цьому періоду міфології говорить про принципову зміну позиції людини в світі.

Під впливом історичних подій, у філософській думці теж відбувалися поступові зміни. Всі зусилля «досократиків» концентрувалися навколо космоцентризму, яка є центральною на всьому протязі навчального періоду розвитку античної філософії. Тільки в період класичної філософії першою людиною філософом яка назвала людину первинною достовірністю та вихідною дійсністю був Протагор, хоча він мав на увазі, що кожен громадянин має право на відстоювання своєї точки зору. Далі «Сокративський поворот» у філософії стає ще одним каталітичним феноменом для розвитку всебічно гармонійної ідеї. Суть його полягає в переорієнтації філософської свідомості з космології на людину. Ідеальна людина – та, яка прекрасна тілом і душею. Ці принципи розвивали в політико-етичних трактатах надалі Платон і Аристотель. Учень Сократа, філософ Платон (427–347 до Р.Х.) говорить про необхідність об'єднати у вихованні: гімнастичне (фізичне) та душевне (моральне) («Держава», II, 376 е). Аристотель вважав що мета виховання полягає у розвитку душі, яка, вимагає всебічного розвитку, що проходить в єдності морального, фізичного, естетичного та розумового виховання. Демокрит (460–371 до Р.Х.) надавав великого значення вихованню, яке веде до володіння мудрістю, тобто трьома дарами: «добре мислити», «добре говорити», «добре робити», йому також належить вислів «Добрими людьми стають швидше від вправи, ніж від природи» [2, с. 117–134].

Гармонійне виховання було майже нормою не тільки в Афінах, але і в багатьох інших містах, де жили вільні елліни. Культ краси, гармонії у всьому, що панував в Древній Греції, був основою ідеї *калокагатії* (καλὸς καὶ ἀγαθός) – гармонії фізичних і духовних якостей (мудрість, здоров'я, благородство) що збігається з поняттям добра як цілі виховання (згодом калокатію почали використовувати та впроваджувати ідеї у сфері освіти та за для вихованості людини). Це і дало поштовх для філософського осмислення цього поняття. Ідеальна людина – та, яка прекрасна тілом і душею. Ідеал калокатії є тією культурно-антропологічною моделлю, яка завдає людської відповідності системі античної освіти. Згодом, елліністична калокатія починає істотно відрізняється від класичної; в неї свої вимірювання, критерії, цілі. Вона зовсім не має наміру гармонізувати фізичні та духовні світи людського ества. Краса як невіддільне надбання еллінської класики, в епоху елінізма, відходить на другий план. Античний ідеал гармонійної особистості тьмяніє, поступово згасає його інтелектуальний блиск і артистичний прояв. Відразу відзначимо, що це поняття не користувалося великою популярністю серед грецьких авторів (поети не застосовували його, воно було притаманне тільки філософам, однак і тут воно зустрічається вкрай

рідко). У авторів періоду класики воно зустрічається у творах в різних смислових контекстах. Надалі, в майбутньому, принцип калокагатії був і зовсім забутий. Сучасна ж філософія не містить категорії, яка б була ідентичною цьому поняттю. Ми не в змозі перекласти його ні однією мовою, тому, щоб зрозуміти його зміст, потрібен словесний опис.

Стає сьогодні цілком очевидним, що формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості виступає не тільки як об'єктивна потреба людини та суспільства, а й була і є основною метою (ідеалом) виховання протягом тривалого існування людства.

Список використаних джерел:

1. Быкова Э.В. Античная культура: социальные и духовные основы. Учебное пособие. – М, 2004. – 266с.
2. Зайченко І.В. Історія педагогіки. У двох книгах. Книга І. Історія зарубіжної педагогіки: Навчальний посібник / І.В. Зайченко. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010, С. 117–134.
3. Платон. Держава. – К., Основи, 2000. – 354 с.

Рябуха А.А.

студент,

*Полтавський юридичний коледж
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

*Науковий керівник: Пивоварська К.С.
кандидат філософських наук, викладач,
Полтавський юридичний коледж*

СУЧАСНЕ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ (РЕЛІГІЙНИЙ ТА СВІТСЬКИЙ КОНТЕКСТ)

Релігія грає важливу роль дієвого етно-культурно-соціального суспільного чинника. Різноманітні форми релігії та етапи її зміни засвідчували відповідний рівень культурно-соціального зростання людства.

Ціннісні орієнтири, висунуті релігією як найвищі еталони бажаного та належного життя, стимулювали той чи інший план розвитку культури, сприяли консолідації людей у цілісний соціальний організм, який має єдину мету життєдіяльності. Істинний же зміст релігійного вчення зображує об'єктивний рівень усвідомлення належного стану речей та бажаного життя в історичному, культурно-соціальному процесі Він визначається контекстуально, в залежності від соціально-історичних обставин, культурної традиції, на якій були виховані віруючі та їхній нагал життєвих проблем, тобто, який сприяє своєрідній автономізації певної групи віруючих [1].

Релігія має можливість підтримувати систему суспільних цінностей, які об'єднують віруючих, бо забезпечує світогляд прихильників їх метафізичним фундаментом, ступінь потреби у якому може значною мірою варіюватися залежно від культури індивіда, але схильність людини бажати певного фактичного підґрунтя для своїх зобов'язань постає універсальною; один лише конвенціоналізм мало кого задовольняє в будь-якій культурі.